

Razvoj okvira za upravljanje ekološkom mrežom NATURA 2000

Vuk, autor Hkuchera (Adobe Stock)

O PROJEKTU

Poštovani,

dostavljamo novi Bilten projekta „Razvoj okvira za upravljanje ekološkom mrežom Natura 2000“ s pregledom aktivnosti u periodu travanj – srpanj 2022.

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja osiguralo je EU i nacionalna sredstva za jedno od najvećih ulaganja u sektoru zaštite prirode kako bi se uspostavio okvir za učinkovito upravljanje ekološkom mrežom. Projektom su osigurana sredstva za izradu planova upravljanja područjima ekološke mreže uključujući i zaštićenim područjima prema Zakonu o zaštiti prirode (ZZP), razvoj individualnih i institucionalnih kapaciteta za upravljanje te podizanje javne svijesti o važnosti očuvanja ovih područja, a u cilju ispunjavanja specifičnog cilja OPKK 2014.-2020.6iii2 „Uspostava okvira za održivo upravljanje bioraznolikošću (primarno ekološkom mrežom Natura 2000)“. Razdoblje provedbe Projekta je od 1. lipnja 2017. godine do dana završetka svih aktivnosti, odnosno do dana završetka svih sekundarnih ugovora po ovom Projektu, a najkasnije do 30. studenog 2023. godine (16.12.2021. potписан je Dodatak II Ugovoru o dodjeli bespovratnih sredstava kojim je razdoblje provedbe Projekta produljeno s 31.12.2022. na 30.11.2023.).

Više o projektu te ranije objavljene biltene možete pročitati na stranicama Ministarstva, na sljedećem linku: <https://mingor.gov.hr/o-ministarstvu-1065/djelokrug/uprava-za-zastitu-prirode-1180/ekoloska-mreza-natura-2000/projekt-razvoj-okvira-za-upravljanje-ekoloskom-mrezom-natura-2000/5990>

ELEMENT 1 PLANIRANJE UPRAVLJANJA EKOLOŠKOM MREŽOM NATURA 2000

1. U okviru elementa 1 predviđeno je izraditi 104 plana upravljanja za najmanje 200 područja, čime će se ostvarit preduvjeti za učinkovito upravljanje s najmanje 40% površine ekološke mreže. Planovima upravljanja se definiraju aktivnosti koje je potrebno provesti na pojedinom području ekološke mreže, kako bi se postigli ciljevi očuvanja i provele odgovarajuće mjere očuvanja.

Za sve grupe su izrađeni godišnji planovi rada (za 2020., 2021. i 2022.), za 98 planova upravljanja je završila faza pripreme i strukturiranja procesa planiranja dok je za 67 planova upravljanja završila faza određivanja konteksta i izrada osnovnog dijela PU. Za 15 planova upravljanja je završila 3. faza (izrada konačnog nacrta, javno izlaganje i konačno odobrenje PU) te isti obuhvaćaju 37 područja ekološke mreže Natura 2000. Trenutačno je angažirano 37 asistenata za izradu PU a do sada je organizirano 240 dioničkih radionica.

2. **Izrada nacrta programa zaštite šuma za područja EM zaštićena i u kategorijama nacionalnog parka (NP) i strogog rezervata (SR).**

Aktivnost je podijeljena u 7 grupa

GRUPA 1 NP Sjeverni Velebit koji obuhvaća i područje SR Hajdučki i Rožanski kukovi

GRUPA 2 NP Risnjak i područje SR Bijele i Samarske stijene

GRUPA 3 NP Brijuni

GRUPA 4 NP Krka

GRUPA 5 NP Mljet

GRUPA 6 NP Paklenica

GRUPA 7 NP Plitvička jezera

Za sve grupe izvršitelji su izradili prve nacrte planova rada i izvješća o provedenim pripremnim radovima koji su svih odobreni. Za grupu 2 u tijeku je prvi dio terenskih izmjera, a za grupu 7 je u izradi izvješće drugog dijela terenskih izmjera. Za grupe 1, 3, 4, 5 i 6 je izvršen i drugi dio terenskih izmjera. Za grupe 3 i 5 dostavljeni su konačni nacrti programa.

Čorkova uvala, autor Ramona Topić

3. Aktivnost definiranja SMART ciljeva očuvanja i osnovnih mjera očuvanja ciljnih vrsta i stanišnih tipova za 7 grupa nedovoljno poznatih vrsta:

GRUPA 1 Kornjaši

GRUPA 2 Leptiri

GRUPA 3 Rakovi

GRUPA 4 Slatkovodne ribe

GRUPA 5 Ptice

GRUPA 6 Dobri dupin

GRUPA 7 Flora i staništa

Mjerljivi ishodi aktivnosti su SMART ciljevi očuvanja i mjere očuvanja za nedovoljno poznate vrste (60 vrsta) i stanišne tipove (15 tipova).

Provodi se kartiranje/terensko prikupljanje podataka o nedovoljno poznatim vrstama i staništima za 6 vrsta kornjaša na 34 područja ekološke mreže, 2 vrste rakova na 28 područja ekološke mreže, 111 vrsta ptica na 35 područja ekološke mreže, 1 vrsta dupina na 6 područja ekološke mreže, 7 vrsta leptira na 79 područja ekološke mreže, 36 vrsta riba na 21 području ekološke mreže i 15 stanišnih tipova i 17 vrsta flore na 140 područja ekološke mreže.

U proteklom periodu za sve su grupe izrađeni i odobreni planovi rada te izrađena i odobrena preliminarna izvješća. Za grupu 6 izrađeno je i odobreno i prvo međuizvješće o terenskim istraživanjima dok je u grupi 7 u pripremi i završno izvješće za vrstu *Serratula lycopifolia*, nerazgranjeni srpac i stanišni tip 7220, izvori uz koje se taloži sedra.

4. Aktivnost praćenja učinkovitosti mjera očuvanja slatkovodnih ekosustava i izrada Priručnika.

Završeni su konačni nacrti Priručnika za provedbu mjera očuvanja koji definira tehničke i biološke aspekte mjera očuvanja i Terenskog priručnika za praćenje učinkovitosti mjera. Na 9 odabranih lokacija prati se učinkovitost mjera očuvanja slatkovodnih ekosustava.

Održano je 27 radnih sastanaka s vodno-gospodarskim odjelima Hrvatskih voda i izrađeno je 7 kvartalnih izvještaja o provedbi plana rada.

Nakon tiska Priručnika započet će organizacija i provedba 13 konzultativnih radionica (očekivano u periodu rujan/ listopad 2022).

STUDIJSKO PUTOVANJE, IRSKA

Djelatnici Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja i Hrvatskih voda bili su na studijskom putovanju u Irskoj od 23. do 28. svibnja 2022. godine gdje su razmjenjivali iskustva s kolegama iz sektora vodnog gospodarstva i zaštite prirode vezano uz primjenu mjera očuvanja slatkovodnih ekosustava prilikom provedbe radova redovnog održavanja vodotoka. Domaćin je bila irska institucija odgovorna za upravljanje vodama i radove održavanja vodotoka s ciljem zaštite od štetnog djelovanja voda – Office of Public Works (OPW).

Slika 1 Pozdravni govor Marije Sabolić (Zavod za zaštitu okoliša i prirode, Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja)

Polaznicima su organizirane radionice i treninzi te obilasci odabralih lokacija gdje se provode radovi održavanja vodotoka uz primjenu mjera očuvanja slatkovodnih staništa i vrsta vezanih uz njih, unutar nekoliko okruga između gradova Trim i Portlaoise.

Djelatnici MINGOR-a i Hrvatskih voda prisustvovali su demonstracijama provedbe radova uklanjanja mulja i nanosa te vegetacije iz korita vodotoka na terenu (slika 2 i 3).

Slika 2 Prikaz vodotoka (pritoka rijeke Boyne) na kojem se provodi rad uklanjanja nanosa (mulja) – prikazan je primjer dobre prakse izmuljivanja vodotoka, uz izbjegavanje oštećivanja pokosa i obala te obalne vegetacije. Mulj se odlaže uz vodotok, izvan dosega velikih voda ako vlasnik zemljišta to dopušta. Mulj se odmah nakon vađenja pregledava te se žive jedinke riba i drugih makroskopskih životinja vraćaju u vodotok.

Tijekom terenskih obilazaka sudionici studijskog putovanja upoznati su s načinom izvođenja radova u skladu sa smjernicama okolišno prihvatljivog održavanja vodotoka u Irskoj te primjerima dobre prakse restauracije staništa važnih za mrijest i migraciju ribljih vrsta.

Također, kroz predstavljanje nekoliko projekata koje OPW provodi s partnerima istaknut je značaj kvalitetne suradnje između sektora vodnog gospodarstva i sektora zaštite prirode.

Slika 3 Uklanjanje listinca i sedimenta iz vodotoka

Studijsko putovanje sudionicima je dalo uvid u nova rješenja vezana uz sustav donošenja, ocjene i provedbe radova održavanja vodotoka te načine primjene i praćenja mjera očuvanja slatkovodnih vrsta i staništa, kao što je baza prostornih podataka i sustav interne revizije. Studijsko putovanje označilo je početak suradnje nacionalnih institucija sektora zaštite prirode i vodnog gospodarstva s institucijom domaćina u Irskoj te njihovim partnerima na mnogobrojnim projektima, što osim prijenosa znanja i iskustva može dugoročno doprinjeti i provedbi i unaprjedenju učinkovitosti mjera očuvanja slatkvodnih ekosustava u obje zemlje.

Slika 4 Zajednička fotografija sudionika studijskog putovanja

ELEMENT 2

JAČANJE KAPACITETA DIONIKA ZA UPRAVLJANJE EKOLOŠKOM MREŽOM

Prve dvije aktivnosti u elementu 2 uključuju nabavu vozila i plovila za potrebe JU i MINGOR vezano uz upravljanje područjima EM. S obzirom na veliku površinu područja ekološke mreže kojima upravlja pojedina javna ustanova, cilj ove aktivnosti je osigurati mogućnost fizičkog pristupa svim područjima ekološke mreže u svrhu određivanja stanja ciljnih vrsta i stanišnih tipova, a što će služiti kao osnovni podatak za određivanje aktivnosti i ciljeva planova upravljanja, ali i omogućiti upravljanje, odnosno provedbu i nadzor mjera upravljanja u budućnosti.

Prva aktivnost, nabava vozila, je završena. Ukupno je isporučeno 10 mini SUV vozila, 38 SUV vozila i 16 pick-up vozila.

Mjerljivi ishod druge aktivnosti je nabava ukupno 25 plovila. U proteklom kvartalu isporučene su 2 brodice tipa RAB 830 PATROL i to Javnoj ustanovi za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Splitsko-dalmatinske županije "More i krš" i JU NP Kornati, isporučena je brodica tipa RM 750, gumenjak dužine do 7,5 m, Javnoj ustanovi za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Šibensko-kninske županije te su isporučene 3 brodice tipa G23, dužine trupa 7,5 m javnim ustanovama za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Zadarske županije Natura Jadera (2 brodice) i JU Natura Histrica.

Fotografije isporuke brodica, arhiva: MINGOR

Treća aktivnost elementa 2 odnosi se na edukaciju dionika za upravljanje EM.

Do sada je ukupno izrađeno i odobreno 10 kurikuluma. Održano je 5 trodnevnih treninga (1 za terenske vještine, 2 za planiranje upravljanja, 1 šumarstvo za ne-šumare i 1 za interpretaciju i edukaciju). U srpnju je održan i 2. Veliki tehnički sastanak na kojem su dionici diskutirali dosadašnje aktivnosti u svim elementima Projekta.

Element 2 – Edukacija – trening “Edukacija i interpretacija u zaštićenim područjima i područjima EM”

OSPOSOBLJAVANJE POLAZNIKA ZA IZRADU VLASTITIH INTERPRETATIVNIH I EDUKACIJSKIH PLANOVA I PROGRAMA, PORUKA I ZNAČENJA, PP UČKA

Na trodnevnom treningu „Edukacija i interpretacija u zaštićenim područjima i područjima EM“ koji se od 06. do 08. lipnja održao u JU PP Učka sudjelovalo je 25 polaznika iz sektora zaštite prirode. Predavači su im prenijeli znanja o značenju i ulozi interpretacije i edukacije važnih za kvalitetno upravljanje zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže. Upoznali su ih s alatima i metodama koje se koriste kao pomoć u provedbi interpretacije i edukacije, pomogli u osposobljavanju izrade vlastitih interpretativnih planova i programa, poruka i značenja, interpretacijskih govora te poboljšanja organizacijskih i komunikacijskih vještina.

Predavanja su održali treneri Iva Čaleta Pleša, Morena Želja Želle, Sašo Weldt te Biljana Janev Hutinec (JU Maksimir) i Boria Vitas (ZZOP/MINGOR). Svi predavači imaju bogato iskustvo u području interpretacije vrijednosti baštine i planiranja te provođenja edukativnih aktivnosti. Većina su članovi Udruge Interpret Europe, licencirani vodiči interpretatori i planeri interpretacije.

Sašo Weldt, trener

1. Što Vam je bilo najzanimljivije tijekom treninga?

Naši polaznici. Okupila se grupa izuzetno interesantnih ljudi iz cijele Hrvatske, grupe su bile dinamične pa smo timskim radom pronašli nova značenja u zaštiti prirode. Jako su me iznenadila neka od njihovih rješenja.

2. Kako ste zadovoljni s reakcijom polaznika?

U tri dana uspjeli smo ih potaknuti da promijene način razmišljanja i zaborave pristup pukog nabranjanja podataka. Pokazali smo im empatičniji pristup kojim se lakše dopire do pažnje posjetitelja, a polaznici su pokazali veliku kreativnost jer su jedinstvenost prirode uspjeli izraziti na različite načine i u različitim medijima. Svatko na svoj odličan način!

Iva Čaleta Pleša, trenerica

Što Vam je bilo najzanimljivije tijekom treninga?

Dio treninga koji sam vodila s kolegom Sašom radio se prema metodi Europske udruge za interpretaciju baštine - Interpret Europe. Na njima mi je najljepše i najdraže vidjeti rezultate vježbi. Jedna je bila izrada prijedloga interpretacijske šetnje i rezultat je

timskog rada s osobama koje su se prvi put srele u relativno kratkom i ograničenom vremenu. Kod treninga volim konstruktivne razgovore nakon vježbi gdje utvrđujemo što smo mogli napraviti bolje. Oni tako postaju ciljevi za budućnost. Polaznici me uvijek oduševe domišljatim načinima prezentacije i interpretacije baštine. Svi su stručnjaci u području u kojem rade i na nama trenerima je pokazati im mogućnost predstavljanja baštine iz drugog kuta, sagledavajući drugačije perspektive. Veseli me kad se polaznici osjete dovoljno ugodno i podijele vlastita iskustva, prijedloge i ideje vjerujući da će baš to iskustvo, ideja ili prijedlog pomoći drugom kolegi u njegovom radu.

**Franka Grbavac, sudionica, NP
Sjeverni Velebit - biologinja**

1. *Jeste li stekli neku novu vještalu?*
Potaknuli su me da razvijam novu razinu snalažljivosti u interpretaciji, s izravnijim pristupom i povezivanjem individualnog i timskog načina interpretacije. Naučila sam i kako prilagoditi fokus specifičnim zahtjevima pojedinca ili grupe.

2. *Kako ćete ovo iskustvo primijeniti u svojoj ustanovi?*
Navedene vještine primjenit ću u radu s djecom i odraslima. Znanje i vještine s edukacije podijelili smo s kolegama na treningu, a sada ćemo to napraviti i s kolegama u ustanovi. Jako zanimljivo i poučno iskustvo!

Mladen Perčić, sudionik, JU Natura Histrica - nadzornik

1. *Koji dio treninga Vam je bio najzanimljiviji?*

Rad u malim grupama. Sposobnost i snalažljivost se iskristalizirala u pripremi edukacijskih šetnji.

2. *Koju ste novu vještalu stekli?*

Način pisanja info table.

Marijan Kurtović, sudionik, JU More i Krš - edukator

1. Što ste očekivali od treninga i jesu li očekivanja ispunjena?

Od treninga sam očekivao i dobio nove informacije, iskustva i spoznaje u posve drugačijem pristupu edukaciji i interpretaciji od onih na koje sam naučio.

2. Kako ćete ovo iskustvo primjeniti u svojoj ustanovi?

Stečeno iskustvo ću svakom prilikom primjenjivati u našem novom Centru za posjetitelje koji se uskoro otvara u Dugopolju u sklopu projekta "Skriveni habitatati i skrivena Dalmacija".

Maja Bjelić, sudionica, JU PP Vransko jezero – viša stručna savjetnica za edukaciju

1. U kojoj mjeri je trening zadovoljio Vaša očekivanja?

Posve je ispunio moja očekivanja jer sam znala da ćemo dobiti posve drugačiju perspektivu o edukaciji i interpretaciji. Upoznavanje s kolegama iz sektora i razmjena iskustava u jačanju kapaciteta upravljanja zaštićenim područjima također su jednako važna.

2. Koji dio treninga Vam je najzanimljiviji?

Osmišljavanje interpretativne šetnje i priprema edukativne table na temu odabranog fenomena.

3. Koju ste novu vještina stekli?

Meni su najkorisnije bile smjernice prilikom osmišljavanja interpretativne šetnje i korisni savjeti kako pripremiti zanimljiv i kvalitetan edukativni program. Svi materijali koje smo dobili u tiskanom obliku, kao i digitalni koje tek trebamo dobii, bit će mudro iskorišteni!

Četvrta aktivnost elementa 2 odnosi se na nabavu usluga za nadogradnju, razvoj i održavanje Informacijskog sustava zaštite prirode (ISZP) te nabavu potrebne opreme.

Izrađeno je, isporučeno i testirano svih 5 modula na produkcijskoj okolini Zavoda za zaštitu okoliša i prirode. Trenutno se provedba ugovora nalazi u fazi redovnog i adaptivnog održavanja sustava koje traje do 9.7.2023. Isporučena je GIS programska oprema, prijenosna računala s perifernom opremom te softverske licence.

ELEMENT 3

KOMUNIKACIJA EKOLOŠKE MREŽE NATURA 2000

U proteklom kvartalu izvršen je velik broj komunikacijskih aktivnosti u nastojanju da osiguramo trajne pozitivne promjene u stavovima i ponašanju šire javnosti prema očuvanju prirode.

U svibnju je organizirano **jednodnevno studijsko putovanje za novinare** kako bi ih dodatno educirali i motivirali za komunikaciju tema o zaštiti prirode i očuvanja bioraznolikosti. Tijekom studijskog putovanja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže Međimurske županije sudionici su dobili detaljne informacije o zaštiti prirode i očuvanju bioraznolikosti u Hrvatskoj, europskim smjernicama i primjerima dobre prakse, ekološkoj mreži Natura 2000, njenoj svrsi i doprinosu očuvanju prirode, planiranim i provedenim projektnim aktivnostima vezanim uz upravljanje mrežom te im je prezentiran rad javnih ustanova u zaštiti prirode.

Objavljeno je **izvješće prvog vala istraživanja javnog mnijenja** koje je imalo za cilj utvrditi stavove šire javnosti o prirodnim vrijednostima i važnosti njihova očuvanja. Istraživanje je provedeno u ožujku 2022. metodom CATI – telefonskog istraživanja na probabilističkom dvostruko stratificiranom uzorku od 800 ispitanika. Rezultati pokazuju da većina ispitanika iskazuje pozitivne stavove prema zaštiti prirode te očuvanu prirodu vidi kao jednu od najvećih vrijednosti Hrvatske. Većina ih očuvanje prirode stavlja ispred razvoja infrastrukture. S druge strane, većina ih smatra da smanjenje i izumiranje biljnih i životinjskih vrsta, iako značajno, se događa „daleko“ od njih te će negativne posljedice osjetiti (tek) buduće generacije. Upoznatost opće populacije s ekološkom mrežom Natura 2000 je relativno niska (12,1% ispitanika zna što je EM Natura 2000), osobito u populaciji mladih. Nalazi istraživanja koristit će se u postavljanju budućih komunikacijskih aktivnosti.

U lipnju je organizirano **veliko javno događanje u Splitu**, namijenjeno općoj javnosti, kako bi se pojačala vidljivost aktivnosti JU u zaštiti prirode. U događanju je sudjelovalo 9 JU u zaštiti prirode - JU Splitsko-dalmatinske županije, JU Šibensko-kninske županije, JU Karlovačke županije Natura viva, JU Dubrovačko-neretvanske županije, JU PP Vransko jezero, JU PP Lonjsko polje, JU PP Lastovsko otočje, JU NP Krka i JU NP Brijuni te Udruga Sunce i MINGOR. Promoviran je početak nacionalne kampanje Poslušaj glas prirode! koja se provodi u sklopu projekta „Razvoj okvira za upravljanje ekološkom mrežom Natura 2000“. Organizirane su prezentacije i radionice a sudjelovanjem u prigodnim nagradnim kvizovima posjetitelji su mogli provjeriti svoje znanje o bioraznolikosti Hrvatske. Za najmlađe je bio organiziran i dječji kutak u kojem su imali priliku upoznati se s ugroženim životinjama, naučiti više o povezanosti različitih organizama i njihovoj ulozi u ekosustavu, izraditi hranilicu za ptice i sl.

U sklopu događanja organizirana je i mobilna izložba Infocentra Diverterra, koja korištenjem multimedijalnih sadržaja u proširenoj stvarnosti promiče teme zaštite okoliša i prirode, klimatskih promjena i bioraznolikosti.

Posjetitelji su imali priliku i uživati u koncertu Jelene Radan i grupe Meritas.

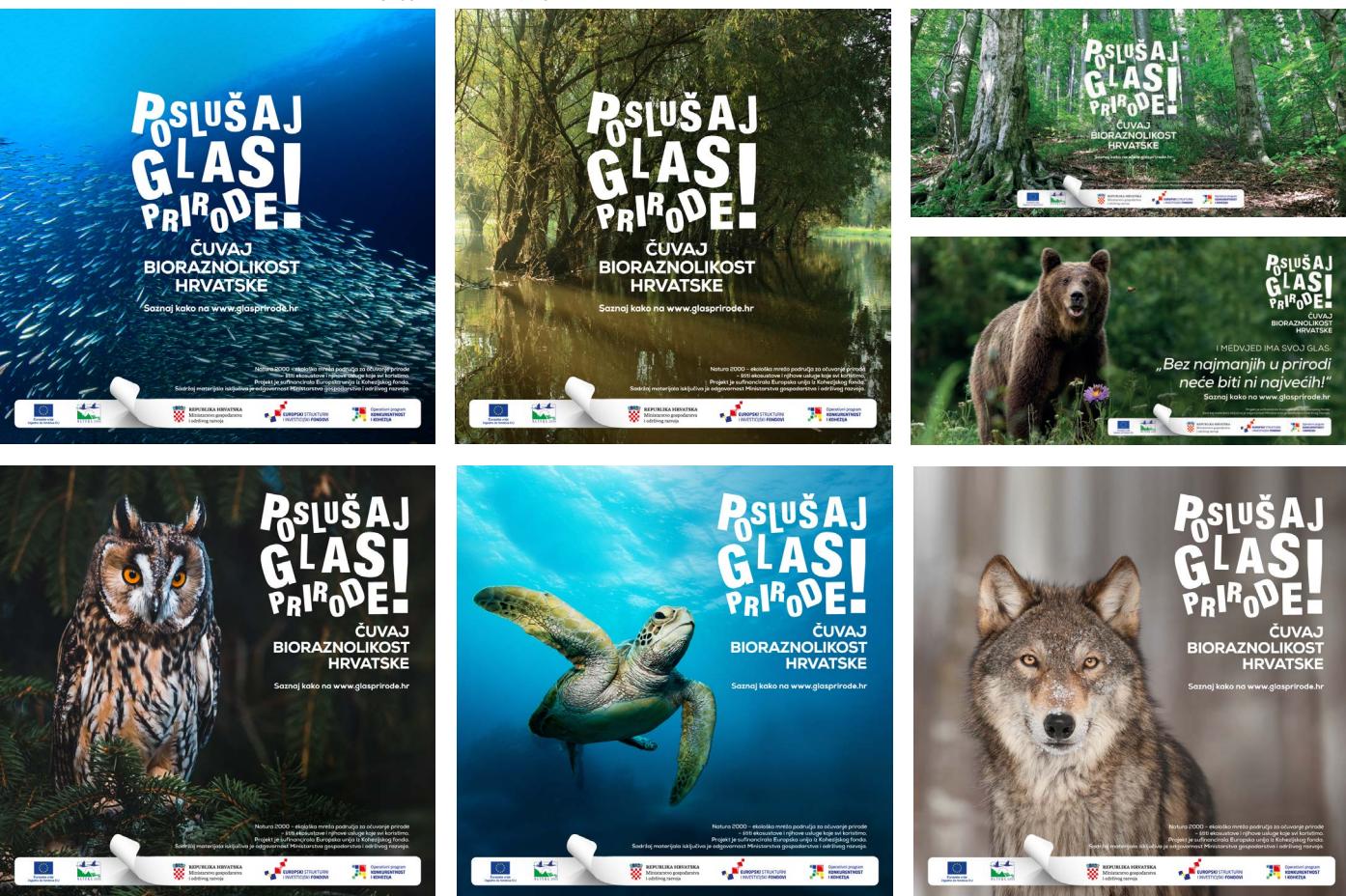

brojni vizuali za komunikaciju na društvenim mrežama. Kampanja je ostvarila izuzetno visok doseg populacije. Procjena je (temeljem dostupnih istraživanja medija te izračuna Sainsbury metodom) da je preko 90% stanovnika RH došlo u kontakt barem jedan put s nekim od oglasa kampanje.

S ciljem da se informira javnost o ekološkoj mreži i razvija svijest o prirodnim vrijednostima i važnosti njihova očuvanja provode se kontinuirane aktivnosti odnosa s javnošću te su u lipnju otvoreni i **profili na 3 društvene mreže** kroz koje se redovno komunicira s zainteresiranim javnostima (objavljaju se 2 – 3 posta tjedno):

<https://www.facebook.com/glaspriodehr/>;
<https://www.instagram.com/glaspriodehr/>;
[YouTube Glas Prirode HR](#)

Fotografija/e vizuali kampanje, arhiva MINGOR

Fotografije s naslovnice:

GAK,
PP KOPAČKI RIT
Hrvoje Domazetović

TROZUBI KAĆUN
Zlatko Ružanović

VLASTELICA,
PP VRANSKO JEZERO
Iva Rogić

SMEĐI MEDVJED
Amir Hadži

NP MLJET
Stipe Surač

Za više informacija:

MINISTARSTVO GOSPODARSTVA I

ODRŽIVOG RAZVOJA

Uprava za zaštitu prirode

Zavod za zaštitu okoliša i prirode

Radnička cesta 80, 10 000 Zagreb

T: +385 (0) 1 3717 257

mingor.gov.hr

Kontakt: projekt-natura2000@mingor.hr

Sadržaj ovog biltena isključiva je odgovornost
Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja